

sabb környékbeli borászatok számba vétele nyomán az olvasó legszívesebben rögtön kóstoló poharat ragadna, hogy személyesen győződjön meg a nadapi, sukorói vagy pákozdi nedűk kiválóságáról.

A kötet egyértelmű állásfoglalás a felelevenítésre-továbbvitelre érdemes hazai hagyományok, a karakteres magyar fajtákat sem mellőző szőlő- és bortermelés, illetve az igényes, közérthető magyar borleíró nyelv mellett. „Lokális” jelentősége, sőt feladata azonban ennél is magától értetődőbb: híret vinni az etyek–budai borvidék e méltatlanul háttérbe szorult körzetének. Az *Édes szőlőt* fellelő tudatosulhat bennünk, hogy a hazai és a divatos világfajták egyaránt otthonra találtak a Velencei-tó partján, s az üde fehérborok mellett – főként Pázmánd környékén – testesebb vörösök is várják az erre látogatót. Ráadásul csupán negyven kilométernyire a fővárostól...

Mint tudjuk, jó bornak sem árt a cégér. A kitűnő illusztrációs anyaggal ellátott, akár képes albumként is forgatható, kétnyelvű – magyarul és németül is olvasható – kötetnél aligha lehetne jobb „cégért” elképzelni a velencei-tavi borkultúra számára. Talán nem nélkülöz minden alapot az a remény, hogy hatására más régiók vagy borvidékek képviselői is szükségét érzik majd hasonló, az alkalmi kiadványokon messze túlmutatató, összegző munkák elkészítésének. Ahogyan talán az sem, hogy a könyv olvasóinak – a szekszárdi vagy egri borászatok mellett – egy-két hangulatos Velencei-tó környéki pince is eszébe ötlék ezután, ha éppen a borra terelődik a szó.

PÁPAY GYÖRGY

(Ráció Kiadó – Velencei-tó Környékéért Alapítvány, Budapest–Pázmánd, 2005, 264 oldal, 6800 Ft)

Művészet

KELETI ÉVA:

Oly távol és közel

Keleti Éva fotóriporternek életműalbuma jelent meg a Folpress Kiadónál. Szép, több mint kétszáz oldalas könyv, igényes válogatással,

szerkesztéssel készült, és mégis hiányérzetet hagy maga után. A hiány miatt sem a szerzőnek, sem a szerkesztőnek, Gera Mihálynak nincsen szégyellnivalója; egyszerűen az a helyzet, hogy egy markáns, nagyjából negyven évnyi alkotói korszak nem fér bele egyetlen albumba.

Nem férnek bele mind a jó képek, a kihagyhatatlannak látszó kordokumentumok és sok-sok olyasmi, amivel az alkotó jó félévszázad után (újra) meglepi közönségét. Az 1931-ben született Keleti Éva abba a fotográfusnemzedékbe tartozik, amellyel a hazai könyvkiadás és galéria-világ mostohán bán. Nem véletlen – s az említett Gera Mihálynak ebben oroszlánrésze van –, hogy az elmúlt másfél évtizedben sorra jelentkeznek a 70-80 évesek életük első önálló fotóalbumával. Egyszerre örülni- és sírni- dolog ez. Mégis milyen jó, hogy kötetbe gyűjtettek legalább egy csokorra valót fő munkáikból, s megnyit nyerünk mi, fiatalabbak ezekkel a többszörösen fontos könyvekkel! S milyen gyalázat, hogy némelyik album már csak posztumusz készülhet el.

Szinte lehetetlen rövid idő alatt azt a négy-öt évtizedet pótolni, amikor a fénykép szinte csak a sajtóban, másodosztályú társként vagy a reklámok szürkécske világában mutatkozhatott meg. Igazi művészi fotóalbumot, komoly kiállítóhelyen rangos eseményként kezelt fotótárlatot nagyjítóval kellett keresni. A sokszor jogosan kárhozott állami mecenatúra nélkül

nem lehetne fotókönyvkiadás Magyarországon. Márpedig van, immár tizenöt éve jelennek meg a jobbnál jobb kötetek. Tán nincs még egy olyan területe a művészeteknek, ahol a közpénz rásegítésével ekkorra kulturális értéket hozott volna létre a szakma.

Örülünk hát minden szép, új könyvnek, és sopánkodunk is. Keleti Évánál legelőször is amiatt, hogy ebben a róla szóló albumban nem lehet megemlékezni Keletiről, a képszerkesztőről. Arról az emberről, aki az egykori Új Tükörnél – kiváló társakkal együtt, persze – csendes forradalmat hozott magazin és fotó viszonyában. Arról, aki idősebb és fiatalabb pályatársak tucatjait „szárota” a maga módján. Folyton szakmai közszereplést vállalt. Közismerten jók az idegei, különben nem tette volna, hiszen a szakmai közéletben való szereplés rengeteg munkát jelent szinte semmi köszönetért, ellenben gyalázatos gáncsoskodást és irigységet generál.

Ám a szép album még Keletiről, a fotográfusról sem képes teljes leltárt nyújtani. Mindjárt az első traktusában meglepi még azokat is, akik úgy gondolták, járatosak a kortárs magyar fotográfia jelené-

ben és közelmúltjában. Az 1950-es években, a Magyar Távirati Irodánál a szakmával ismerkedő fiatal riporternő munkái láttán elkerekedik még az értőbb közönség szeme is. A más műfajokból már jól ismert és becsült fotós itt vérbeli riporterként mutatkozik be, drámai árvízi tudósítással, groteszk humorú tanuszodai zsánerekkel vagy meglehetősen modern felfogású utcai fotóval. A néző csak azt sajnálja, hogy olyan hamar vége szakad ennek a képsorozatnak, s azzal a biztos tudattal lapoz tovább, hogy csak a korai-Keletikből is kitelne egy album.

No persze az ember boldogan nézegeti a kiváló művészportrékat, balett- és színházi felvételeket. Közöttük nem egy olyat, amely nemcsak az alkotó emblémájává vált, de a kollektív vizuális emlékezet sarokköve lett. A bőrröndök súlyát próbálgató Tímár Józsefről, a tánc extázisáról, a Ruttkai–Latinovits művészpárról. Szinte nincsen olyan valamire való színpadi tehetség az 1960-as évek utáni negyed században, akiről ne volnának szép felvételei. Ezért is sajnálja egy kicsit az ember, hogy az albumba nem férhetett bele Bessenyei vagy Básti Lajos. Miközben örülhetünk sok-sok remek író-, zenész- és képzőművész-portrénak Tersánszkytól Kodályon át Yves Montandig. És ráadásként néhány képnek Indiából, ahová tanítani hívták Keleti Évát.

Szóval örülünk és sopánkodunk egyszerre. Hiszen hamarosan kijöhetne egy Keleti Éva II...

SZARKA KLÁRA

(Folpress Kiadó, Budapest, 2004,
216 oldal, 4500 Ft)

HERMANN NITSCH:

Orgia Misztérium Színház

A Hermann Nitsch elméleti munkáiból és téziszerű vallomásaiból válogató kötetet megelőzően ugyanez a kiadó már jeleskedett egy hasonló közönségigényt kielégítő publikációval, amelyben Volker Harlan faggatja Joseph Beuysot arról, mit tekint művészetnek, hogyan igyekezett megváltoztatni annak fogalmát. Nitsch műve is erre tesz kísérletet, ám jóval túlmutat szerzőjének szubjektív álláspontján, hiszen magában foglalja a bécsi akcióművészek kollektívájának művészeti hiszekegyét, megvilágítva egyben azt a művelődés- és szellemtörténeti kontextust, amelynek erőterében ez a sokak részéről istenkáromlónak és vallásellenesnek bélyegzett alkotói jelenség kibontakozott.

A magyar kiadásra különösen azért volt már szükség, mert Nitsch botrányt kavart kiscelli múzeumbeli kiállítása óta nem történt komo-